

УДК 656.614.003.13

МЕТОДИКА БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ

В. В. Ліпський

Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій

Для обґрунтування сучасних напрямків фінансування інвестицій в розвиток морських портів України, в рамках даного дослідження та на основі проведеного аналізу було запропоновано виходити з оцінки їхнього виробничого потенціалу. Це дозволить нам, з однієї сторони, визначити конкурентні переваги та причини відставання в економічному розвитку кожного морського порту, а з іншої – провести порівняльний аналіз наявних виробничих потужностей портової системи України з існуючою та прогноною ємністю ринку морських перевезень. Поєднання вказаних результатів досліджень дозволить сформувати пріоритетні напрямки фінансування інвестицій в розвиток портової системи.

Проте, згідно з сучасним досвідом оцінки виробничого потенціалу економічних систем, на сьогоднішній день серед науковців не сформувалось остаточної точки зору щодо його визначення. Найбільш поширеними є розуміння потенціалу як множини наявних ресурсів та сукупності можливостей системи для досягнення виробничих цілей розвитку.

На відміну від промислового виробництва, водний транспорт має певну специфіку галузевої діяльності:

По-перше, кожний морський порт, внаслідок свого географічного розташування та природніх умов, має особистий режим плавання, який містить обмежувальний характер на довжину, ширину та осадку суден.

По-друге, для здійснення вантажних робіт використовуються причали, кількість яких та довжина є індивідуальними технічними параметрами окремого порту. Виконання спеціалізованих вантажних робіт відбувається на портових терміналах. Таким чином, кожний порт можна представити системою масового обслуговування.

По-третє, ефективна перевалка вантажу неможлива без наявності відповідних умов його зберігання. Тому наявні відкриті та криті складські площі є важливою умовою формування виробничого потенціалу морських портів.

По-четверте, виробничі потужності морського порту залежать від його пропускної спроможності з обробки наливних, сухих вантажів та контейнерів. Також, важливою сферою діяльності є пасажирські перевезення.

Враховуючи це, на основі відкритих статистичних даних Адміністрації морських портів України нами була сформована відповідна система показників, що за результатами адитивно-мультиплікативної згортки формують показник виробничого потенціалу. Результати проведених розрахунків наведені в табл. 1.

В колонках (2)-(5) наведено нормовані оцінки складових виробничого

потенціалу морських портів, де кращому значенню відповідає більше значення показника. При цьому, кожний нормований показник є відносною величиною, що змінюється від 0 до 1. За результатами порівняльної багатокритеріальної оцінки, найбільший виробничий потенціал мають Одеський та Південний морські порти, що значно випереджають інші. На третьому місці знаходиться «Чорноморськ». Всі інші морські порти України мають набагато гірший режим плавання, менші площі зберігання вантажу, обмежені виробничі потужності, що відрізняються спеціалізацією та кількістю терміналів й причалів.

Таблиця 1

Результати розрахунку складових виробничого потенціалу морських портів України за даними початку 2019 р.

Морські порти	Групові показники				Виробничий потенціал
	Режим плавання	Канали обслуговування	Умови зберігання вантажу	Виробничі потужності	
1	2	3	4	5	6
Бердянський морський порт	0,403	0,167	0,088	0,034	0,186
Білгород-Дністровський морський порт	0,157	0,115	0,214	0,008	0,131
Ізмаїльський морський порт	0,277	0,270	0,192	0,068	0,212
Морський порт Чорноморськ	0,830	0,585	0,690	0,564	0,676
Маріупольський морський порт	0,446	0,234	0,167	0,107	0,251
Миколаївський морський порт	0,476	0,432	0,396	0,188	0,386
Одеський морський порт	0,817	1,000	0,560	0,813	0,799
Ренійський морський порт	0,221	0,456	0,280	0,051	0,264
Скадовський морський порт	0,064	0,048	0,021	0,006	0,037
Спеціалізований морський порт Ольвія	0,481	0,104	0,228	0,025	0,226
Морський порт «Усть-Дунайськ»	0,011	0,032	0,000	0,002	0,012
Херсонський морський порт	0,422	0,222	0,075	0,046	0,206
Морський порт «Південний»	1,000	0,568	0,863	0,491	0,750

Остаточний висновок про доцільність інвестицій в розвиток морських портів України доцільно робити тільки після оцінки рівня використання наявного виробничого потенціалу.

Список використаних джерел:

Лісовенкова І.М. Виробничий потенціал підприємства: методологічні підходи / І.М. Лісовенкова // Економічний вісник НГУ. – 2011. – № 2. – С. 47–55.

Адміністрація морських портів України. Реєстр морських портів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uspa.gov.ua/ru/reestr-morskikh-portov>

УДК: 005.44

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

А. П. Мажак, А. С. Полянська

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: anpnychka1797@gmail.com*

Сьогодні дедалі інтенсивнішими та відчутнішими є процеси глобалізації, які мають на меті нівелювати межі між економічним, політичним, соціальним та духовними життям господарюючих суб'єктів різних країн. Немає такої держави, яка б частково не відчула вплив цього процесу на її діяльність та сфери суспільства.

Глобалізаційні процеси не оминули і нашу країну та особливо харчову промисловість, оскільки наша країна поступово інтегрується до міжнародних організацій та ринків.

Для України харчова промисловість є пріоритетною і стратегічно важливою галуззю, яка здатна забезпечити не тільки потреби внутрішнього ринку, а й конкурувати з світовими лідерами виробництва харчової галузі. Про ділову активність підприємств харчової промисловості країни свідчать індекси виробництва продукції, значення яких протягом 2016-2018 років спадають, але позитивну тенденцію показує галузь перероблення та консервування фруктів та овочів [1]. Отже, спостерігаємо спадаючу тенденцію діяльності підприємств харчової промисловості, а зростання динаміки імпорту свідчить про спробу за умови зниження виробництва харчових продуктів, забезпечити дефіцитну потребу за рахунок імпорту.

Таким чином, процеси глобалізації сприяють зростанню імпорту харчових продуктів, зокрема за рахунок розширення ринків збуту та співпрацю з міжнародними організаціями. Вважаємо, що підприємства харчової промисловості можуть реагувати на процеси глобалізації через:

виробництво якісної і органічної продукції, як один з пріоритетів сталого розвитку;

розвиток бізнесу з врахуванням міграційних процесів;

зростання продуктивності, як визначальної передумови зростання інвестиційної привабливості розвитку бізнесу.